

Μιχ. Δ. Δερμιτζάκης και Μάγδα Φουσέκη**

ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΙΧΝΗΛΑΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Γ. ΣΕΦΕΡΗ*

Εισαγωγή

Η Γεωλογία, μελέτη της Γης και της ιστορίας της, εξ αρχής τοποθετήθηκε στις Θετικές Επιστήμες. Το ευρύ όμως και φαντασμαγορικό πεδίο των θεμάτων της, οι απαιτήσεις και ο τρόπος λειτουργίας της, δημιουργούν την ανάγκη να δούμε και πέρα από το πρακτικό φάσμα εφαρμογής της επιστήμης αυτής, προβάλλοντας την πιθανότητα μιας ανακατάταξης της μέσα στα υπάρχοντα γνωστικά πεδία. Θα ήταν λοιπόν ορθότερο να ισχυριστούμε ότι η γεωλογία ισορροπεί επάνω σε μια λεπτότατη διαχωριστική γραμμή, χρησιμοποιώντας τον ορθολογισμό των Θετικών Επιστημών για να επιβεβαιώσει τα στοιχεία, με τα οποία κατόπιν θα τροφοδοτήσει τον ουμανισμό των Φιλοσοφικών και Θεολογικών επιστημών. Είναι η επιστήμη που χρησιμοποιώντας τη Φυσική, τη Χημεία και τη Βιολογία, προεκτείνεται άφοβα στη Φιλοσοφία, τη Θεολογία, την Ψυχολογία και τις Τέχνες.

Ο Τομέας Ιστορικής Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας του Γεωολογικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών, στα πλαίσια μιας εκ νέου διερεύνησης των θεματικών προεκτάσεων της Γεωλογίας παρουσίασε ήδη τις εργασίες «Γεωλογικά στοιχεία στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια» των Μ. Δερμιτζάκη, Μ. Τριανταφύλλου και Μ. Παγκάλου καθώς και τη μελέτη «Γίγαντες, Δράκοντες, Άγιοι και Γεωλογικά Φαινόμενα» των Μ. Δερμιτζάκη και Ε. Παπαδοπούλου.

Στα πλαίσια των ερευνητικών αυτών προσπαθειών γεννήθηκε η ιδέα μιας γεωλογικής διαδρομής μέσα στην ελληνική Ποίηση και Δημιουργία. Μελετώντας τον Σεφέρη, τον Ελύτη, τον Σικελιανό και άλλους νεοέλληνες ποιητές, βλέπουμε την βαθιά και καθοριστική επιρροή της γεωλογίας στη δημιουργία τους. Σ' αυτή την εργασία θα θέσουμε κάτω από το γεωλογικό πρίσμα την ποίηση ενός από τους μεγαλύτερους ποιητές του αιώνα μας, που τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, του Γιώργου Σεφέρη.

Η γοητευτική επιστήμη της Γεωλογίας είναι μια μορφή ποίησης, ένας τομέας δημιουργίας με απαραίτητα συστατικά τη φαντασία, τα δεδομένα της φύσης και τη χρησιμοποίηση όλων των αισθήσεων.

* The aspect of Geology in the poetry of G. Seferis.

** M. D. Dermitzakis and M. Fousseki, Dept. of Hist. Geology and Paleontology of Athens University, (15784) Athens, Greece.

Παραπομπές (βλ. Γιώργος Σεφέρης, *Ποιήματα*, 9η έκδ. Ίκαρος, 1974).

Μέσα απ' αυτό το πλέγμα δεδομένων, ο γεωλόγος εκμαιεύει την ποίηση του φυσικού κόσμου και δημιουργεί την ιδέα που θα διαμορφώσει τις καινούργιες απόψεις. Απόψεις που μερικές φορές υπερβαίνουν τόσο τα όρια της κοινής λογικής μας που η θεώρηση κι αποδοχή τους είναι εξίσου δύσκολες και συναρπαστικές.

Από την αρχή της ύπαρξής του ο άνθρωπος θεοποίησε και λάτρεψε τη γη, φοβήθηκε και στάθηκε με δέος απέναντι στα γεωλογικά συμβάντα και φαινόμενα, κατακυριεύτηκε από μια παγανιστική αποδοχή της απόλυτης εξουσίας των φυσικών δυνάμεων επάνω στον ίδιο και το περιβάλλον του, θαμπώθηκε από την ιδιαιτερότητα της ομορφιάς που μόνο η φύση, μέσ' από την κυκλοθυμία της μπορούσε να δημιουργήσει. Θα ήταν αδύνατον ο ποιητής, όντας ψυχή ευαίσθητη και πνεύμα ανήσυχο, να ξεφύγει από τον αδιόρατο ιστό της σαγήνης που υφαίνει η γεωλογία. Αιχμάλωτος, δίχως να το συνειδητοποιεί, της μεγαλοπρέπειας και της ρευστότητάς της, την πλέκει στη δημιουργία του, κοσμήι μ' αυτήν τη σκέψη, τα νοήματα, το λόγο του. Και έτσι έχουμε τη μετενσάρκωση της γεωλογίας σε ποίηση.

Γεωλογικά στοιχεία και επιδράσεις στο Γ. Σεφέρη

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε μια γεωλογική ιχνηλάτηση της ποίησης του Γιώργου Σεφέρη, του ποιητή που «όπου και να ταξιδέψει η Ελλάδα τον πληγώνει» με τα «παραπετάσματα βουνών», τα «αρχιπέλαγα» και τους «γυμνούς γρανίτες»¹. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια διερεύνηση της ποίησης μέσ' απ' τη γεωλογία, ή, ίσως να ανιχνεύσουμε τη γεωλογία μέσα στην ποίηση.

Ποιος θα σκεφτόταν άραγε να πει τη μοίρα ενός βουνού, παρεκτός αν ήταν ποιητής ή γεωλόγος;

*«Να που μ' αρέσουν επιτέλους αυτά τα βουνά μ' αυτό το φως
με δέρμα ρυτιδωμένο σαν τηνκοιλιά του ελέφαντα
όταν τα μάτια του στενεύουν απ' τα χρόνια.*

*.....
Να που μ' αρέσουν επιτέλους αυτά τα βουνά, έτσι κουλουρια-
σμένα*

*το γερασμένο κοπάδι τριγύρω μου μ' αυτές τις ρυτίδες
σκέφτηκε κανείς να πει τη μοίρα ενός βουνού όπως κοιτάζει μια
παλάμη
σκέφτηκε κανείς;²*

1. σελ. 101, στ. 43-44.

2. σελ. 157, στ. 1-3, στ. 19-23.

Η γοητεία κι η μεγαλοπρέπεια του ρυτιδωμένου νωχελικού βουνού αγγίζει το αισθητήριο του ποιητή και αναδύει την ανύποπτη γεωλογική του συνείδηση. Τα σημάδια που ο χρόνος άφησε σα ρυτίδες πάνω σ' αυτό τον όγκο γης, οι ζάρες κι οι πτυχές που μαρτυρούν το μακρινό παρελθόν του, ξυπνούν στον ποιητή την επιθυμία να «πει τη μοίρα του βουνού». Μια επιθυμία που πηγάζει από τη σαφή αντίληψη ότι ετούτος ο πτυχωμένος όγκος κάποτε υπήρξε νέος, έζησε και υψώθηκε, κινήθηκε και χαράχτηκε σαν κάτι ζωντανό από το χρόνο που πέρασε, και στέκεται ακόμα υπερήφανος αλλά και μοιρολάτρης, περιμένοντας το βαθύτερο γήρας και μεσ' απ' αυτό την αναγέννηση, ανάλογα με τα περίπλοκα τερτίπια της γης.

Ποιος άραγε θα σκεφτόταν να πει τη μοίρα ενός βουνού, να ξεδιπλώσει τις πτυχές του μία-μία και να γνωρίσει το βαθύ παρελθόν του; Ποιος θα σκεφτόταν να ερευνήσει τις δυνάμεις που το ταλάνισαν, τις ιδιοτροπίες της φύσης που του έδωσαν σχήμα και ζωή, τον ακριβή τρόπο της γέννησής του; Και ποιος ακόμα θα προχωρούσε το χρόνο μπροστά για να γίνει μάρτυρας πιθανός της υπόλοιπης ζωής αυτού του βουνού και ενδεχομένως του θανάτου του;

Σε ποιον άραγε θα γεννιόταν μια τέτοια επιθυμία, ποιος άραγε θα σκεφτόταν κατά τέτοιο τρόπο να αποκωδικοποιήσει τα σημάδια της γης, παρά ένας ποιητής, ή ένας γεωλόγος;

Η Γεωλογία είναι μια επιστήμη λατρευτική της φύσης. Η ομορφιά της φύσης σμιλεύεται και ωριμάζει μέσα απ' το απίστευτα αργό πέρασμα του γεωλογικού χρόνου.

*«...Οι φλέβες του βράχου κατέβαιναν από ψηλά
στριμμένα κλήματα γυμνά πολύκλωνα ζωντανεύοντας
στ' άγγιγμα του νερού, καθώς το μάτι ακολουθώντας τις
πάλευε να ξεφύγει το κουραστικό λίκνισμα
χάνοντας δύναμη ολοένα...»³*

Ο ποιητής εδώ παρασύρεται στην περιγραφή μιας λεπτομέρειας που μόνο τα μάτια των μυημένων θα μπορούσε να προσελκύσει και να μαγέψει. Ο βράχος ζωντανεύει, οι φλέβες του στρίβουν και λικνίζονται στο άγγιγμα του υγρού στοιχείου, κουράζοντας τα μάτια στο παιγνίδισμα της ομορφιάς της φύσης. Αυτές οι φλέβες, αυτή η μικροσκοπική λεπτομέρεια γοητείας, δουλεύτηκε από τη γη με απaráμιλη υπομονή, γεννήθηκε από το πέρασμα του χρόνου και την παντοδυναμία της φύσης. Μέσα από τον κόπο και την οδύνη της γης πήρε ζωή το κομμάτι του βράχου που κουράζει σχεδόν με τη σαγήνη

3. σελ. 185, στ. 5-9.

του τον ποιητή. Τα πλοκάμια της γεωλογίας έχου ζώσει το Γιώργο Σεφέρη σ' αυτό το τετράστιχο.

Η Γεωλογία διαμορφώνει την ψυχή μας. Η μορφολογία του τόπου μας πλάθει κι αντανακλάται στην ψυχοσύνθεσή μας.

*«Ο τόπος μας είναι κλειστός, όλο βουνά
που έχουν σκεπή το χαμηλό ουρανό μέρα και νύχτα.
Δεν έχουμε ποτάμια δεν έχουμε πηγάδια δεν έχουμε πηγές,
μονάχα λίγες στέρνες, άδειες κι αυτές, που ηχούν και που τις
προσκυνούμε.*

.....
*Ο τόπος μας είναι κλειστός. Τον κλείνουν
οι δυο μαύρες Συμπληγάδες...»⁴*

Ο ποιητής μεταφέρεται σ' έναν τόπο κλειστό, βαρύ και μουντό, σε μια γη που δεν είναι καθόλου απλόχερη, που περιορίζει τη ζωή των ανθρώπων της, που δεν τους προσφέρει παρά ελάχιστα. Μια γη που μουρμουρίζει και ζητά πολλά, εγκλωβίζει την ψυχή κι απαιτεί επικλήσεις και προσκύνημα για να μη στερήσει και τα λίγα που προσφέρει. Εδώ η γη διαπλάθει τις ψυχές, τις ορίζει απόλυτα και τις εξουσιάζει με την απειλή μιας πρωτόγονης κατάρας. Η ευαισθησία του ποιητή συλλαμβάνει τα ανησυχητικά μηνύματα της γης που στερεύει, της γης που καθηλώνει τους ανθρώπους της, που δεν έχει να προσφέρει νερό και ζωή, άνοιγμα κι ελευθερία. Οι δυο μυθικοί βράχοι, οι μαύρες Συμπληγάδες, έρχονται να δώσουν έμφαση, με το συμβολισμό τους, στην παντοδυναμία της φύσης επάνω στον άνθρωπο. Όταν η γη θυμώσει, ο άνθρωπος δεν έχει παρά να περιμένει και να υπομείνει την ενδεχόμενη τιμωρία του. Αυτό κανείς δεν μπορεί να το συνειδητοποιήσει καλύτερα από ένα γεωλόγο ή έναν ποιητή.

Μία από τις πιο σημαντικές επιρροές της γεωλογίας επάνω στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη αποτελεί αναμφίβολα το ποίημα με τίτλο «Ξαντορίνη».

*«Βρεθήκαμε γυμνοί πάνω στην αλαφρόπετρα
κοιτάζοντας τ' αναδυόμενα νησιά
κοιτάζοντας τα κόκκινα νησιά να βυθίζουν
στον ύπνο τους, στον ύπνο μας.*

.....
*δρόμος της μοίρας με το χτύπημα της νέας παλάμης στην
ωμοπλάτη·
στον τόπο που σκορπίστηκε που δεν αντέχει*

4. σελ. 55, στ. 1-4, στ. 12-13.

*στον τόπο που ήταν κάποτε δικός μας
βουλιάζουν τα νησιά σκουριά και στάχτη.*

.....
*ξεκόλλησε απ' τον άπιστο καιρό
και βούλιαξε,
βουλιάζει όποιος σηκώνει τις μεγάλες πέτρες»⁵⁾*

Η γεωλογική ιστορία της Σαντορίνης δεν είναι παρά μια εναλλαγή βυθίσεων και αναδύσεων υπό τη συνεχή ηφαιστειακή δράση. Το ποίημα αυτό του Σεφέρη κυριαρχείται ακόμη και λεκτικά από το ρήμα «βουλιάζω». Η ιδέα της βύθισης και της ανάδυσης, του θανάτου και της αναγέννησης, της αιφνίδιας αλλαγής, ίπταται πάνω από ολόκληρο το ποίημα σαν απειλητικό σύννεφο ηφαιστείου που καπνίζει. Ο ποιητής γοητεύεται από τα κόκκινα αναδυόμενα νησιά της αλαφρόπετρας, της σκουριάς και της στάχτης, παρόλο που αναγνωρίζει την εφήμερη ύπαρξη τους, μια ύπαρξη που μπορεί να ανατραπεί ανά πάσα στιγμή, ακόμα και μέσα «στον ύπνο τους, στον ύπνο μας». Νοιώθει ότι η Σαντορίνη ακολουθεί τη μοίρα της, αντιλαμβάνεται ότι ο τόπος αυτός δεν μπορεί ουσιαστικά να ανήκει πουθενά μια και είναι «τόπος που σκορπίστηκε που δεν αντέχει». Το νησί αυτό μαγεύει τον ποιητή με τη ευμεταβλητότητά του, με την αστάθεια που το διακρίνει, με την αβεβαιότητα της ύπαρξής του. Η Σαντορίνη αψηφά το χρόνο, έχει «ξεκολλήσει από τον άπιστο καιρό», είναι μοναδική ανεπανάληπτη και κάθε φορά διαφορετική. Η Σαντορίνη βυθίζεται γιατί κουβαλά βαριά κληρονομιά, βουλιάζει γιατί «σηκώνει τις μεγάλες πέτρες».

Το πιο σημαντικό σε σύλληψη σημείο του ποιήματος είναι ίσως η σχέση του νησιού με το χρόνο. Αυτό το νησί φαίνεται να αψηφά ακόμα και το βαρύγδουπο γεωλογικό χρόνο, φαίνεται ικανό να τον επιταχύνει σε απίστευτους ρυθμούς, ακόμα και να τον χλευάζει. Ο ποιητής με σπάνια ευαισθησία έχει καταφέρει να πιάσει το γεωλογικό σφυγμό της Θήρας και να τονίσει τη μοναδικότητά της. Μερικές φορές είναι εντυπωσιακά δύσκολο να διακρίνουμε που αρχίζει η γεωλογία και που σταματά η ποίηση κι αντίστροφα.

«.....
*το μακρύ ποτάμι που βγαίνει από τις μεγάλες λίμνες τις κλειστές
βαθιά στην Αφρική
και ήτανε κάποτε θεός κι έπειτα γένηκε δρόμος και δωρητής και
δικαστής και δέλτα
που δεν είναι ποτέ του το ίδιο, κατά που δίδασκαν οι παλαιοί
γραμματισμένοι,*

5. σελ. 75-76, στ. 7-10, στ. 16-19, στ. 42-44.

κι ωστόσο, μένει πάντα το ίδιο σώμα το ίδιο στρώμα και το ίδιο
σημείο,
ο ίδιος προσανατολισμός.⁶

Ο ποιητής εδώ αναφέρεται στο μακρύ ποτάμι της Αφρικής, το Νείλο, ένα ποτάμι θεϊκό με μεγάλη γεωλογική ιστορία. Σ' αυτό το πεντάστιχο η ποίηση είναι τόσο σφιχτοπλεγμένη με τη γεωλογία που η ευαισθησία και η ακρίβειά του εκπλήσσουν. Γοητευμένος ο ποιητής αναφέρεται στον ποταμό-Θεό με το περίφημο δέλτα τονίζοντας τη μαγευτική του ικανότητα ν' αλλάζει παραμένοντας πάντα ίδιος, κρατώντας πάντα τον προσανατολισμό του. Εδώ εξυμνείται ο ποταμός-δημιουργός, ποταμός ζωοδότης, που αποθέτει ή φθείρει ανάλογα με τις απρόβλεπτες διαθέσεις του.

Τα σπήλαια, ναοί της Γης, χώροι λατρευτικοί κι απόκρυφοι της μυστικής δημιουργίας.

«Κι όμως εκεί, στην άλλην όχθη
κάτω απ' το μαύρο βλέμμα της σπηλιάς
ήλιοι στα μάτια πουλιά στους ώμους
ήσουν εκεί πονούσες
τον άλλο μόχθο την αγάπη
την άλλη αυγή την παρουσία
την άλλη γέννα την ανάσταση
κι όμως εκεί ξαναγινόσουν
στην υπέρογκη διαστολή του καιρού
στιγμή- στιγμή σαν το ρετσίμι
το σταλαχτίτη το σταλαγμίτη»⁸

Το ποίημα αναφέρεται στη υπόγεια σπηλιά με το ξωκλήσι του Αγίου των «παραξυμών» που βρίσκεται στο νησί του Αι-Γιάννη στα Βουρλά της Σμύρνης. Η σπηλιά μήτρα της γης που προσμένει μέσα «στην υπέρογκη διαστολή του καιρού» την αγάπη, την παρουσία, την ανάσταση. Υπομονετική μέσα στις ωδίνες του τοκετού, μέσα στην αγωνία και τους πόνους της δημιουργίας, αψηφά τον καιρό που περνά, τον διαστέλλει και τον ξεγελά, τον κατατροπώνει με την ίδια την ηρεμία της. Μια ηρεμία που όσο κι αν χλευάζει το χρόνο, δεν παύει νάναι δυναμική, σταθερή όσο κι απρόβλεπτη. Η ηρεμία της γέννας της γης, η δύναμη της σιωπηλής, βουβής, θαυμαστής δημιουρ-

6. σελ. 200-201, στ. 11-15.

7. σελ. 110, στ. 18-21.

8. σελ. 291, στ. 1-11.

γίας. Και το δημιούργημα, σεμνό, μικρό κι ανεπανάληπτο, φτιαγμένο «στιγμή-στιγμή σαν το ρετσίνι, το σταλαχτίτη, το σταλαγμίτη» θα θρέψει την ψυχή του ποιητή, θα εξάψει τη φαντασία του γεωλόγου, θα μαγέψει το μυαλό τους.

Η γη, όπως καθετί που κινείται στο μαγικό πεδίο του απρόβλεπτου, διαγράφει κυκλικές διαδρομές ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο, περνώντας διαδοχικά από τις αιχμές της δημιουργίας και της καταστροφής.

“.....

Στη Νεκρή θάλασσα

δεν είναι ψάρια

δεν είναι φύκια

μήτε αχινοί

δεν έχει ζωή

.....

Καρδιά και στόχαση

πήζουν στ' αλάτι

που είναι πικρό

σμίγουν τον κόσμο

τον ορυχτό...⁹

.....

Η γοητεία της καταστροφής έχει τη βάση της στην ιδέα της ανανέωσης της εκ νέου δημιουργίας. Ο οίστρος του ποιητή εδώ κεντρίζεται από το γεγονός της ανυπαρξίας ζωής, της έλλειψης ζωντανού όντος. Η Νεκρά Θάλασσα, στοιχείο σχεδόν βιβλικό χαραγμένη στο συλλογικό υποσυνείδητο σα σύμβολο της μαγείας του θανάτου, που συνάμα περικλείει την αρχή της αναγέννησης. Ο Γεωλόγος γνωρίζει καλά ότι κάθε τέλος προϋποθέτει μια καινούργια αρχή. Ο ποιητής το ψυχανεμίζεται, «*Στη Νεκρή θάλασσα... δεν έχει ζωή*», στη νεκρή θάλασσα δεν υπάρχει τίποτα, παρά μόνο ίσως η έναρξη της αναγέννησης, καθώς «*καρδιά και στόχαση... σμίγουν τον κόσμο τον ορυχτό*». Ο χρόνος θα επουλώσει τις πληγές της νεκρής, ακατοίκητης θάλασσας και η ζωή θα ξαναγεννηθεί. Ο παντοδύναμος χρόνος θα γυρίσει και πάλι το ρολόϊ της γης στη δημιουργία.

Η γη μπορεί να συντροφέψει κάθε ευαίσθητη ψυχή, κι η πέτρα τότε ζωντανεύει σκέψεις, λόγια, θύμησες, κινήσεις μαγικές, μοναδικές στιγμές επικοινωνίας με τα στοιχεία της φύσης.

9. σελ. 205-206, στ. 49-53, στ. 65-69.

«Άνθη της πέτρας μπροστά στην πράσινη θάλασσα
 με φλέβες που μου θύμιζαν άλλες αγάπες
 γυαλίζοντας στο αργό ψιχάλισμα,
 άνθη της πέτρας φυσιογνωμίες
 που ήρθαν όταν κανένας δε μιλούσε και μου μίλησαν
 που μ' άφησαν να τις αγγίξω ύστερ' απ' τη σιωπή
 μέσα σε πεύκα σε πικροδάφνες και σε πλατάνια»¹⁰

Ο ποιητής γίνεται ένα με τον βράχο, η ποίηση συσσωματώνεται με την πέτρα κι η πέτρα γεννά το ποίημα. Το δημιουργήμα παίρνει ζωή από τις φλέβες του βράχου και ανθίζει και κινείται και μιλά και συντροφεύει τον ποιητή στην μοναχική του περιπλάνηση. Η πέτρα γίνεται άνθος που πάλλεται και η γη μιλά κι αφήνεται στο άγγιγμα του δημιουργού. Ο Σεφέρης ερωτοτροπεί με τ' «άνθη της πέτρας μπροστά στην πράσινη θάλασσα», ερωτοτροπεί με τη γη και τη φύση και συγκλονίζεται απ' τη μοναδικότητα της στιγμής,

Ανατρέχοντας την ποίηση του Σεφέρη βρίσκουμε πλήθος γεωλογικών επιρροών συνειδητών ή μη — με διάχυτη τη νοσταλγία και το πάθος για τα μυστικά που η γη μπορεί να κρύβει και ν' αποκαλύπτει, σ' όσους θ' αναζητήσουν την εύνοιά της.

«Μα εσύ που γνώρισες τη χάρη της πέτρας πάνω στο θαλασσό-
 δαρτο βράχο
 το βράδυ που έπεσε η γαλήνη
 άκουσες. από μακριά την ανθρώπινη φωνή της μοναξιάς και της
 σιωπής
 μέσα στο κορμί σου

..... » 7

Αναμφισβήτητο είναι πάντως ότι ο ποιητής κρατούσε τις αισθήσεις του σε εγρήγορση, έτοιμες να δεχτούν τον παλμό της Γης και της Φύσης. Μέσα στην αναζήτηση του ποιητικού του λόγου, πολλές φορές συνέλαβε κι εξέφρασε με το έργο του την κινητήρια δύναμη ζωής του πλανήτη μας, μέσα από τις ανύποπτες περιπλανήσεις του κατόρθωσε να μετουσιώσει τη γεωλογία σε ποίηση. Για το Σεφέρη η Γεωλογία βαρύνεται από τεράστια μελαγχολία, μια και ο χρόνος λειτουργεί ουσιαστικά εναντίον της.

Γεωλογία, μια δαιδαλώδης διαδρομή καταγραφής του χρόνου, μια ανοιχτή πρόκληση για ποιητική περιπλάνηση.

Για κάθε ανήσυχο πνεύμα και δημιουργική φαντασία, η γεωλογία μπορεί να ξεδιπλώσει πτυχές γνώσης και έμπνευσης, πτυχές όμως

10. σελ. 146, στ. 1-7

που μόνο οι μυημένοι θα μπορούσαν να εκτιμήσουν και να αποκωδικοποιήσουν.

Γεωλογία και Ποίηση θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν γι' αυτούς μια Διπλή Πύλη Εισόδου στο Ιερό της Φύσης και της Ζωής, της Ύπαρξης και της Δημιουργίας, Ιερό στα άδυτα του οποίου ελάχιστοι ευσεβείς μπορούν να εισχωρήσουν.

ABSTRACT

M. D. Dermitzakis & M. Fousseki, *The aspect of Geology in the Poetry of G. Seferis*

The fascinating science of Geology is a form of Poetry where Nature's creativity mingles with the human senses and the imagination explodes giving birth to wonderful new models and ideas.

In the present study we bring out the aspect of Geology in the poetry of George Seferis, one of the gratest poets of our century, who was also awarded the Nobel prize.

In his quest through literary expression Seferis frequently achieves a luminous geological perception, feeling the pulse of mother-earth, infusing Nature's secrets in his verses, transubstantiating finally geology into poetry and vice-versa.

Geology represented for George Seferis an open challenge for poetic adventures.